

עין משפט
נר מצוה

בוח **א** מיי פ"ו מהלכות יבום ותלפ"ה הלכה יו"ד סמג עין נא נצ טוש"ע אה"ע סימן קעד סעיף א:

רבינו חננאל

כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט דרבנן סברי כיון דתפסי בהו קידושי אשת אב קרין בית ור' יהודה סבר לה כרבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחיובי לאוין ולאו אשת אב היא. הלכך אינו חייב עליה אלא משום אם בלבד מאי טעמא דרבי יהודה דמחייב אותה דאמר אבי אמר קרא ערות אביך וערות אמן לא תגלה אמן היא אתו שהוכיר ערות אביו שהיא ערות אשת אביך ואע"פ שחזר ופטר בפירוש ערות אשת אביו כיון שהוכיר האב והאם חזרו ופירש ש"מ כי לא חזר ואמר אמן היא ללמדך כי משום אמו אתה מחייב ואי אתה מחייב משום אשת אביו. ואקשינן אלא מעתה ערות אשת אביך לא תגלה ערות אביך היא משום אשת האב אתה מחייב ולא משום אמו. הנה למעלה אמרת משום אמו אתה מחייב ולא משום אשת אביו כל' זו אמו היא שאינה אשת אביו כגון שבא עליה שלא באישות וזו ערות אשת אביך אוקימתא באשת אביו שאינה אמו. אמו שהיא אשת אביו מיעוטא הני קראי קשיא לאביי אליבא דר' יהודה ותו לדבנן דמחייבי ליה תרותי משום אשת אב ומשום אמו הכתיב אמן היא. ושניין אמן היא לרבנן מיבעי להו לכדוריב שישא בריה דרב אידי ונדחה הא דאביי. ופי' רב אחא אמר קרא ערותה משום ערה אחת אתה מחייבו ולא משום שתי ערות ונדחה גס זה. ופירש רבא קסבר רבי יהודה ערות אביו זו אשת אביך דמדיית לה בניש כדמפרש בבבויטא ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו ובין אשת אביו שאינה אמו. אמו שאינה אשת אביו מניין ת"ל וערות אמן לא תגלה אמן היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אב.

נג:

וְחִיּיבֵי בְרִיתוֹת לֹאֻ בְּנֵי חַיִּיצָה וַיְבוּם נִינְהוּ.
תימה מנ"ל לדמויי חייבי לאוין לחייבי כריתות לכל מילי דאע"ג דדמו לענין ממזרות וקידושין לענין חליצה ויבום נימא יבא עשה וידחה ל"ת:
לְדַבְּרֵיהֶן דִּת"ק קא"ץ וְלִיהִי לֹא ס"ץ.
המ"ל דסצר כדתינא בןסוף

הסולן (יבמות דף מט.)

דאמר כרזי עקיבא אחוה ממזר כל שאר צטר שהוא צלא יבא צבל מחייבי לאוין גרידא לא:

השׂתא י"ץ אבו שאינה אשת אביו.
לא לריך להאי

ק"ו דצלא"ה פריך שפיר משום דקשו קראי אהדדי דכפ"ה צבל אין עוגשין מן הדין לא שייך כאן ולא דמי לאחוזמו בת אציו ובת אמו דפ"ק דמכות (דף ה:)‏ דהתם כתיב בת אצין או בת אמן דמשמע דלישנא דקרא מייירי צבת אציו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אציו צבל הכא כתיב אשת אצין סתם וכן ערות אמן דמשמע שפיר אמו שהיא אשת אציו הויא שפיר צכלל זה זה ועוד כתיב התם מולדת בית או מולדת חוץ דמתרגמינן דלילדא מן אצין מן אמת אחריז או מן אמן מן גצר אחזקן ואע"ג דדרשין ליה צפ"צ דיעמות (דף כג.) צין שלאמר לו לאצין קיים צין שאומר לו הולא מכל מקום אין מקרא יולא מידי פשוטו:

הצא

לָהּ הַשְׂתָּא אִמּוֹ שְׂאִינָהּ אִשְׁתּ אֲבִיו
מיחייב אשת אביו לא מיהייב כלל ותו לרבנן נמי הכתיב אמן היא אלא **ההוא מיבעי ליה** לכדרב שישא בריה דרב אידי לרבי יהודה נמי ההוא **מיבעי ליה** לכדרב שישא בריה דרב אידי אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא אמר קרא ערותה משום ערה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי ערות אלא מעתה **י**ערות כלתך לא תגלה אשת בנך היא לא תגלה ערותה הכי נמי משום ערה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי ערות והתנן האב על בלתו חייב עליה משום בלתו ומשום אשת איש בין בחיי בנו בין לאחר מיתת בנו ולא פליג ר' יהודה אלא כיון דחד גופא הוא **אע"ג** דתרי איסורי נינהו כתיב ערותה הכא נמי כיון דחד גופא הוא **אע"ג** דתרי איסורי נינהו כתיב ערותה אלא אמר רבא קסבר ר' יהודה **י**ערות אביך זו אשת אביך ומייתי לה בגזירה שוה ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו בין אשת אביו שאינה אמו אמו שאינה אשת אביו מניין ת"ל **י**ערות אמן לא תגלה אמן היא משום אמו אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום אשת אביו תניא

איסור מצוה שניות מדברי סופרים. תנא גופיה קתני לה צמשה הכי: **ו**אמאי קרי לה וכו'. פירוש אמוראים נינהו: ר' יהודה **מחליף**. שהיה שונה ומפרש איסור מצוה אלמנה לכהן גדול דכתיב (ויקרא כ) בןסוף ספר ויקרא כשהשלים כל מצוות כהונה אלה המצוות איסור קדושה שניות מדברי סופרים כגון אם אמו ואם אציו ואמאי קרי ליה איסור קדושה שא"ל חכמים קדש עזמן צמותך לך להסתחק אף מזו המותר כדי שלא תכשל בציסורא צבל חליצה צעיא: **חייבי לאוין**. דקתני אלמנה: **כחייבי כריפות**. משוי להו דלא תפסי צהו קדושי: **וחייבי כריפות לאו בני חליצה ויבום נינאו**. וכן חייבי לאוין לרבי עקיבא מה חייבי כריתות אינן צמורת קדושין ואין צהן חליצה ויבום אף אלו הואיל ואינן צמורת קדושין אין צהן חליצה ויבום: **לדבריו דתנא קמא**. דמחייב אלמנה בחליצה קאמר רבי יהודה לדברין דמחייבת ליה בחליצה אין לך לקרותה איסור קדושה אלא איסור מצוה: **סני כדסנן**. אייתי מתניתא צדיה דתני צה דר' יהודה אומר^(א) אף צראויא לאציו קאמר דאינו חייב אלא משום אם צלצד וכדתנן צמתני: **אמן היא**. ערות אצין וערות אמן לא תגלה אמן היא למא לי אמן היא אלא לומר לך שאם יש צה שני שמות אם ואשת אב אינך חייב אלא משום אמו: **אלא מעסא**. דדרשת אמן היא למעוטי: **ערות אצין היא**. דכתיב גצי אשת אב דמדרשיה נמי למעוטי שם אם מינה ונימא דה"ק הן ערות אשת אב דרישא דקרא אם יש עוד עליה שם אחר כגון שהיא אמן לא תמחייב אלא משום אשת אב: **אלא אמו שהיא אשם אציו**. צתמיה. כלומר לדברין קאי הכא ומעטי לה מאיסור אם קאי הכא ומעטי לה מאיסור אשת אב אם כן על כרחיך לגמרי מיעטה דקראי אהדדי לא נימא דסמרי ^(ב) ותמיהא לי אמאי לא אקשי ליה לרבי יהודה גופיה דהא משום אם מודה ליה דחייב ואי איכא למדרשיה להאי היא למיעוטא הכי דרשין ובכי האי גוונא מתרבי דה"ק

אי אמן לצד היא לא תגלה ערותה צבל אם יש שם אחר עליה אינך מוחזר עליה והיא צאין הכי נמי מדריש ערות אשת אצין לא תגלה אם ערות אצין לצד היא צבל אם יש שם אחר עליה אינך מוחזר עליה והשתא י"ל אמו שאינה אשת אציו ואשת אציו שאינה אמו חייב אשת אציו שהיא אמו לא לייחיי. ולי נראה דהשתא אמו שאינה אשת אציו וכו' לישנא יתירא הוא וה"ג קאי הכא וממעט ליה קאי הכא וממעט לה ותו לא מידי והכי קא קשיא ליה אם כן קשו קראי אהדדי הא מיחייב ליה צאמו וממעט ליה מאשת אב והאי ממעט ליה מאמו ומחייב צאשת אב: וסו. אי איכא למדרשיה להאי היא למיעוטא כי האי גוונא רבנן מצי עבדי ליה אלא על כרחיך לא משמע מהיא מיעוטא למימר דאיסור זה לצדו עליה ולא אחר וכי משמע היא מיעוטא הכי משמע אמן היא ואין אחרת אמן והאי היא דלא מנית למדרשה הכי על כרחך לאו למיעוטא אחא אלא לדרשה אחריתא אחא לכדרצ שישא צריה דרב אידי צשליה שמעתין ^[ג]. לעונש דאמו שאינה אשת אציו דלא כתיב צה דמיהס צס דצאשת אציו כתיב [ויקרא כ] דמיהס צס ומשמע צין אשת אציו שאינה אמו צין שהיא אמו צבל אמו שאינה אשת אציו אזהרה כתיב צה [ויקרא יח] ערות אמן לא תגלה ומשמע אע"פ שאינה אשת אציו צבל עונש לא כתיב צה ויליף לה מאמן היא צהוייתה תהא כל נדדיה שוין דכי היכי דאמן שהיא אשת אצין ענש צה כך אמן שאינה אשת אצין ענש צה והכי נמי לרבי יהודה להכי מצעי ליה וכן היא דערות אצין לדרשה אחריתא לחייב עליה אפילו לאחר מיתת אציו כלומר דיהוייתה תהא לעולם כדלקמן צשמעתין ^[ג]. ולאו למעוטי מאיסורא תמי: מן **אלא מעסא עד לנדרב שישא צריה דרב אידי** חדא אחתפתא **האי: אמר קרא**. (ערות) אמן היא לא תגלה ערותה [ויקרא יח]: **אלא אמר רבא**. לעולם מקרא קמא דהיא צערות אמן מיעוטא משמע כדהוה דרשין מעיקרא ומיהו היא דערות אצין דקשיא לך דממעט ליה נמי מאיסור אם לאו פירכא היא דהא רישא דקרא דערות אצין שם אשת אב הוא דאדכר ולא^(א) משום איסור אם ומייתי לה צג"ש כדלקמן ^[ג]. נאמר כאן ערות אצין לא תגלה [ויקרא יח] ונאמר להלן ערות אציו גלה [שם כ] מה להלן צאישות הכתוב מדבר אף כאן צאישות הכתוב מדבר ומשמע לן איסורא צין אשת אציו שהיא אמו וצין אשת אציו שאינה אמו דחייב עליה משום איסור אשת אב הלכך כי הדר כתיב צסיפא דאיךך קרא ערות אצין היא לאו למדרש מיינה משום אב ולא משום אם דהא רישא דקרא ערות אצין נמי משום אשת אב הוא דחייביה צין אינה אמו צין היא אמו הלכך לרבי יהודה ערות אצין היא למעוטי משום אשת איש מוקים לה לקמן ^[ג]. דלא תימא שם אשת איש לא נפיק מכלל אשת אב דרישא דקרא דהא אציו נמי עמיתו הוא וקרי נמי ציה ואל אשת עמיתך לא תמן שכתבן וגו'[ויקרא יח] וערות אשת אצין ^(א) היא דרישא מוקי לאזהרת אשת אב לאחר מיתה צבל היא דגצי אמן לרבי יהודה למעוטי מאיסור אשת אב אחא דהא י"ל מרישא דקרא דלחייב משום אשת אב כשהיא אמו ואשת אציו דקסבר רבי יהודה ערות אצין דרישא דקרא זו אשת אצין ולא אצין צמסכב זכור ממש דיליף לה בצגירה שוה כדלקמן ^[ג]. ומשמע אף כשהיא אמו חייב עליה צאיסור אשת אב וערות אמן להציא אמו אנוסה והדר כתיב אמן היא לפסוקי ממשעותיה דרישא ולמימרא דמשום אמו אחא מחייבו וכו'. ולדרצ שישא צריה דרב אידי לא מיצעי ליה לרבי יהודה דכיון דלית ליה האי גזירה שוה דלקמן מיינה נפקא ליה נמי עונש נאמו שאינה אשת אציו דלרבנן דלית להו גזירה שוה נפקא להו מהאי קרא דאמן היא הא דרב שישא צריה דרב אידי ולמעוטי צאיסור אשת אב לא משתמע להו לרבנן משום דקא סברי האי ערות אצין דרישא דקרא צמסכב זכור ממש קאמר כדלקמן [שם] ולאו צאיסור אשת אב איירי מידי הלכך לא אחא סיפא למעוטי מידי דלא דמי ליה: תניא

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

מסורת הש"ס

(א) [יבמות כז.], **(ב)** [שם קדושין ג. צ"ב מה. הכרית כז. חולין קו.], **(ג)** [יבמות כז.], **(ד)** [לקמן עה.], **(ה)** [נר"ש מח"ו], **(ו)** [נע"י רש"י], **(ז)** [נוע"ע מוס' יבמות ט. ד"ה והרי איסור וכו'],

תורה אור השלם

- ↑ קדשים וזווי לאלהיהם וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם בִּי אֵת אֲשֶׁי יְיָ לָחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְבִּים וְזוּי קדש: ויקרא כא ו
- ↑ עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אֲמַרְךָ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: ויקרא יח ו
- ↑ עֲרוֹת אִשְׁתְּ אֲבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אֲבִיךָ הוּא: ויקרא יח ז
- ↑ עֲרוֹת בִּלְתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשְׁתְּ בִּנְךָ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: ויקרא יח טו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא אמו וכו' לא נימא דסמרי (ותמיהא לי וכו' מודו ליה דחייב) תל"מ וני"ב הג"ה היא: **(ב)** ד"ה אלא אמר רבא וכו' וערות אשת אצין דרישא כל"ל ומיתא היא נמחק:

מוסף רש"י

שניות מדברי סופרים. שניות לעניות שגורו סופרים עליהם (יבמות כ.)